

Оцінювання в 5–8 класах НУШ

Реформа «Нова українська школа» акцентує на оцінюванні компетентностей: не лише здобутих знань, а й навичок. Тому Міністерство освіти і науки України розробило й на початку серпня 2024 затвердило нові рекомендації та критерії щодо оцінювання, які враховують специфіку навчання в НУШ.

Інструментарій оцінювання змінюється відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти й модельних навчальних програм.

У нових стандартах у центрі — обов'язкові результати навчання учнівства, які реалізуємо через компетентнісний підхід.

Ці вимоги представлено через результати на трьох рівнях:

- групи результатів (через які реалізується компетентнісний потенціал галузі);
- загальні результати, які є спільними для всіх трьох рівнів загальної середньої освіти (вони ж визначають навчальний поступ за циклами: 5–6 і 7–9 класи);
- орієнтири для оцінювання, на основі яких визначають рівень досягнення результатів навчання на завершення відповідного циклу.

Зміни до підходів у навчанні позначилися на критеріях. Якщо попередні критерії оцінювання навчальних досягнень було орієнтовано більше на факти, правила й дані, тобто на знаннєвий компонент, то зараз йдеться про компетентності (знання, уміння, способи мислення, погляди, цінності).

Державний стандарт базової середньої освіти (далі — ДСБСО) — це основний документ, у якому можна побачити цілісну картину того, чого навчати, а отже, і що оцінювати.

У додатках стандарту, крім базових знань, зазначено групи результатів навчання й орієнтири для оцінювання. Орієнтири для оцінювання дають змогу формувати інструменти для оцінювання.

Ще один документ, який визначає загальні критерії для оцінювання і критерії оцінювання за освітніми галузями, — Наказ Міністерства науки і освіти України від 02.08.2024 № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання».

Критерії для оцінювання за освітніми галузями розроблено на основі загальних критеріїв, але з урахуванням характеристики груп результатів відповідної галузі.

Наказом МОН від 2 серпня 2024 року № 1093 затверджено рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнівства 5–9 класів, які навчаються відповідно до нового ДСБСО. Відповідно для оцінювання в 5–8 класах використовуємо нові критерії, а у 9-х — критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти 2011 року.

Види оцінювання

Основними видами оцінювання є формувальне, підсумкове і державна підсумкова атестація (ДПА).

Формувальне оцінювання призначене для надання детального й конкретного описового зворотного зв'язку. Воно, допомагає учнівству зрозуміти, чого воно вже досягло й над чим ще потрібно працювати. Завдяки зворотному зв'язку, орієнтованому на результати навчання, учнівство матиме чіткіше уявлення про те, що потрібно зробити, щоб поліпшити свою успішність у майбутньому.

Формувальне оцінювання можна реалізовувати й у вигляді поточної оцінки — так учень / учениця також отримує зворотний зв'язок про свої навчальні здобутки на поточний момент.

Підсумкове оцінювання — це оцінювання результатів навчання за певний проміжок часу (розділ програми / тема тощо). Воно обов'язково повинне мати вигляд формальної оцінки, яку повідомляють учням / батькам та/чи іншим особам, які мають право про неї знати.

Окрім того, є ДПА. Оскільки кількість модельних навчальних програм із кожного навчального предмета та інтегрованого курсу не є обмеженою, учителі й учительки можуть по-різному реалізовувати державний стандарт. Однак у кінцевому підсумку учень / учениця має «прийти» до сформованих груп результатів і, відповідно, компетентностей. Це і має перевірити ДПА.

Чим відрізняються традиційна поточна оцінка і поточне оцінювання за групами результатів?

Традиційну поточну оцінку здебільшого було спрямовано на перевірку знань і умінь учнів, які стосуються конкретного матеріалу. Її учень / учениця отримував/-ла за виконання конкретного завдання чи відповіді, оцінка мала здебільшого характер контролю.

Тоді як поточне оцінювання за групами результатів орієнтовано на досягнення конкретних компетентностей і розвиток навичок. Замість суто функцій контролю таке оцінювання має формувальне значення, тобто вчитель чи вчителька спостерігає за поступом кожної дитини. Через оцінку (бал) і зворотний зв'язок від учителя / учительки учні й учениці, а також батьки, отримують чітке уявлення про те, наскільки добре дитина навчається з огляду на визначену мету навчання — здобути конкретні компетентності та розвинути ті чи ті навички.

Наприклад, на уроці вчитель / вчителька може запланувати працювати над двома групами результатів: усна і письмова взаємодія (мовно-літературна галузь). Учитель/-ка може обрати три варіанти — виставити оцінки (бали) за ці групи результатів і надати зворотний зв'язок, щодо поступу; може виставити лише оцінку (бал) за групами результатів, а може не виставляти оцінки й зафіксувати проблемні питання, з якими попрацює на наступному уроці в межах цих груп результатів.

Тут добре спрацьовує саме формувальне оцінювання, зворотний зв'язок щодо того, над чим потрібно попрацювати. А вже коли вчитель/-ка вважатиме, що достатньо було запропоновано завдань, пояснено, як досягти результату, він чи вона може оцінити досягнення очікуваного результату (очікуваних результатів), запропонувавши учнівству написати підсумкову роботу.

Як проводити підсумкове оцінювання?

Мета підсумкового оцінювання — установити відповідність результатів, досягнутих учнем / ученицею, очікуваним результатам навчання з ДСБСО (модельної навчальної програми).

Основними різновидами підсумкового оцінювання є:

- тематичне;
- семестрове;
- річне.

Результати підсумкового оцінювання фіксують у класному журналі.

Семестрове оцінювання здійснюють за групами результатів із кожного навчального предмета / інтегрованого курсу. Крім того, має бути виставлена загальна оцінка за предмет / інтегрований курс.

Зауважимо, що оцінки за семестр виставляють у відповідні стовпці за групами результатів, а вже потім — загальну оцінку. Наприклад, під час оцінювання з історії України вчитель / вчителька орієнтується на три групи результатів. Відповідно в журналі наприкінці семестру виставляє чотири оцінки: три за кожну групу результатів і загальну оцінку на основі оцінювання груп результатів.

Оцінка за семестр може бути скоригованою. Відомості, отримані під час підсумкового семестрового оцінювання результатів навчання, застосовують для формулювання навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів, що постали перед учнівством, коригування освітнього процесу.

Підсумкове оцінювання за рік не здійснюють. Річну оцінку виставляють на підставі загальних оцінок за I та II семестри (або скоригованих семестрових оцінок). Річна оцінка може бути середнім арифметичним оцінок за I та II

семестри, проте не обов'язково. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих досягнень учня / учениці впродовж року.

Річне оцінювання також може бути скоригованим.